

**O‘ZBEKISTONNING INNOVATSION STRATEGIYASIDA XALQARO
HAMKORLIK****Turgunova Navbahor Baxtiyor Qizi**

Namangan davlat pedagogika instituti Aniq va tabiiy fanlar fakulteti Texnologik ta'lim
yonalishi 1-bosqich TXT-AU-25 guruh talabasi

Ilmiy raxbar:**Rafiqova Gulnoza Valijonovna****Siyosiy fanlar falsafa doktiri (PhD)****E-mail:navbahorturgunova675@gmail.com****ANNOTATSIYA**

Mazkur maqola O‘zbekistonning innovatsion strategiyasida xalqaro hamkorlikning rolini o‘rganadi. Innovatsiyalarni rivojlantirish va texnologik taraqqiyotni ta‘minlashda xalqaro tajriba va hamkorlikning ahamiyati muhimdir. Maqolada O‘zbekistonning innovatsion siyosati, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik mexanizmlari va innovatsion loyihalardagi tajribalar tahlil qilinadi. Shu bilan birga, xalqaro hamkorlikni kuchaytirish va innovatsion strategiyani samarali amalga oshirish bo‘yicha tavsiyalar beriladi.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, innovatsion strategiya, xalqaro hamkorlik, texnologik rivojlanish, ilmiy tadqiqotlar, innovatsion loyihalar.

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается роль международного сотрудничества в инновационной стратегии Узбекистана. Важное значение имеет международный опыт и сотрудничество в развитии инноваций и обеспечении технологического прогресса. В статье анализируется инновационная политика Узбекистана, механизмы сотрудничества с международными организациями и опыт реализации инновационных проектов. Одновременно даются рекомендации по укреплению международного сотрудничества и эффективной реализации инновационной стратегии.

Ключевые слова: Узбекистан, инновационная стратегия, международное сотрудничество, технологическое развитие, научные исследования, инновационные проекты.

ABSTRACT

This article examines the role of international cooperation in Uzbekistan's innovation strategy. The importance of international experience and cooperation in developing innovations and ensuring technological progress is important. The article analyzes Uzbekistan's innovation policy, mechanisms for cooperation with international organizations, and experiences in innovation projects. At the same time, recommendations are given for strengthening international cooperation and effectively implementing the innovation strategy.

Keywords: Uzbekistan, innovation strategy, international cooperation, technological development, scientific research, innovation projects.

KIRISH

Global iqtisodiyotning bugungi sharoitida innovatsiyalar mamlakatlarning raqobatbardoshligini oshirishda va iqtisodiy rivojlanishni ta’minlashda eng muhim omillardan biridir. Har qanday yangi texnologiya, ilmiy kashfiyot yoki startap loyihasi mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotiga bevosita ta’sir ko’rsatadi. Shu sababli, innovatsion faoliyatni rivojlantirish va rag’batlantirish uchun strategik yondashuvlar va qonunchilik tizimlari muhim ahamiyatga ega. O‘zbekistonning innovatsion strategiyasi mamlakatning texnologik va ilmiy rivojlanish maqsadlariga erishishga qaratilgan kompleks hujjat sifatida ishlab chiqilgan. Ushbu strategiya doirasida yangi texnologiyalarni joriy etish, ilmiy tadqiqotlar va startaplarni qo‘llab-quvvatlash, shuningdek, innovatorlar va tadbirkorlarni rag’batlantirish bo‘yicha aniq chora-tadbirlar belgilangan. Xalqaro hamkorlik O‘zbekistonning innovatsion strategiyasida asosiy rol ni o‘ynaydi, chunki global tajriba va xalqaro standartlar innovatsion loyihalarni samarali amalga oshirish, texnologik yangiliklarni joriy etish va investitsiyalarni jalb qilish imkonini beradi. O‘zbekistonning ilmiy muassasalari, universitetlari va startap markazlari xalqaro tashkilotlar bilan birgalikda loyihalar ishlab chiqadi, grantlar va dasturlar orqali moliyalashtirish oladi, shuningdek, intellektual mulkni himoya qilish va patentlash jarayonlarida xalqaro tajribadan foydalanadi. Mazkur maqolada O‘zbekistonning innovatsion strategiyasida xalqaro hamkorlikning ahamiyati, amaliy mexanizmlari, dolzarb muammolari va istiqboldagi tavsiyalari tahlil qilinadi. Shu bilan birga, maqola strategiyaning samaradorligini oshirish va mamlakatning texnologik rivojlanishida xalqaro tajribadan maksimal darajada foydalanish yo‘llarini ko‘rsatishga qaratilgan.

O‘ZBEKISTONNING INNOVATSION STRATEGIYASINING ASOSIY MAQSADLARI

O‘zbekistonning innovatsion strategiyasi mamlakatning iqtisodiy va texnologik rivojlanishini ta’minlash, raqobatbardoshligini oshirish va ilmiy salohiyatni kuchaytirishga qaratilgan kompleks hujjat sifatida ishlab chiqilgan. Strategiyaning asosiy maqsadlari bir nechta yo‘nalishda amalga oshiriladi: Birinchidan, innovatsion faoliyatni rag’batlantirish va texnologik yangiliklarni joriy etish¹.

¹ World Intellectual Property Organization (WIPO). WIPO Intellectual Property Handbook. Geneva, 2020. 250 b.

“NAZARIY VA AMALIY FANLARDAGI USTUVOR ISLOHOTLAR VA ZAMONAVIY TA’LIMNING INNOVATSION YO’NALISHLARI”

O‘ZBEKISTONNI XALQARO REYTINGLARDAGI KO‘RSATKICHLARINI KO‘TARISHNING TARIXIY VA SIYOSIY AHAMIYATI

Insoniyat taraqqiyoti, barcha sohalarda kechayotgan globallashuv jarayonlar, sifat va tarkibiy o'zgarishlar xalqaro hamkorlik va aloqalarni yangi bosqichga ko'tarish barobarida har bir mustaqil mamlakatning ushbu holatlarga yangicha qarashga, ular bilan birga odim tashlash vazifasini ko'ndalang qo'yimda. Bu esa, eng avvalo, o'sha mamlakatning jahon miqyosidagi o'rni, xalqaro reyting va ko'rsatkichlarda tutgan mavqei bilan belgilanadi.

Bugun hayotning har bir jabhasida yangilik va bunyodkorlik ishlari jadal sur'atlarda davom etmoqda. Tabiiyki, bunday yangilanishlar natijasi nafaqat xalqimiz hayotida, balki nufuzli xalqaro reyting va indekslar ko'rsatkichlarida ham o'z ifodasini topayotir.

Aytish kerakki, xalqaro reyting va indekslar har bir mamlakatning rivojlanish jarayonini o'zida namoyon etib, davlat boshqaruvi sifati, aholining turmush darajasi, inson huquqlari muhofazasi, tadbirkorlik faoliyati va xorijiy investorlar uchun qulay muhit, barqaror iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshlik kabi muhim jihatlarning ko'zguvidir. Bu jihatlar mamlakatimizdagi islohotlar mohiyatida ham mujassam. Bularning barchasi inson qadriini ulug'lashga, odamlarning hayotdan rozi va mamnun bo'lib yashashini ta'minlashga xizmat qilishi bilan yanada teran mazmun kasb etadi.

Prezidentimizning shu yil 2 iyunda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining xalqaro reyting va indekslardagi o'rini yaxshilash hamda davlat organlari va tashkilotlarida ular bilan tizimli ishlashning yangi mexanizmini joriy qilish to'g'risida"gi farmoni yurtimizda bu yo'nalishda amalga oshirilayotgan ishlarni yangi bosqichga ko'tarishda muhim dasturlamal bo'ldi.

Bu yangi texnologiyalar, ilmiy kashfiyotlar va startap loyihalarni amalga oshirishni qo'llab-quvvatlashni o'z ichiga oladi. Shu yo'l bilan iqtisodiyotning turli sohalarida samaradorlik oshadi va raqobatbardoshlik kuchayadi. Ikkinchidan, ilmiy-tadqiqot faoliyatini rivojlantirish va universitetlar, ilmiy markazlar hamda xususiy sektor o'rtasida hamkorlikni mustahkamlash. Innovatsion strategiya doirasida ilmiy loyihalarni moliyalashtirish, grantlar va xalqaro dasturlar orqali tajriba almashish imkoniyatlari yaratiladi. Uchinchidan, xalqaro hamkorlikni kuchaytirish va global tajribadan foydalanish. Bu patent va intellektual mulk himoyasi, texnologik yechimlarni joriy etish hamda investitsiyalarni jalb qilishda muhimdir. Xalqaro loyihalarda ishtirok etish O'zbekistonning innovatsion loyihalarini global miqyosga chiqarishga yordam beradi. Shuningdek, strategiya orqali iqtisodiy diversifikatsiya, yangi ish o'rinlarini yaratish va texnologik rivojlanishga asoslangan barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash maqsad qilinadi. Shu bilan birga, innovatsion strategiya mamlakatning milliy resurslari, ilmiy salohiyati va xalqaro hamkorlik imkoniyatlaridan maksimal darajada foydalanishga qaratilgan.

XALQARO HAMKORLIK MEXANIZMLARI

O'zbekistonning innovatsion strategiyasida xalqaro hamkorlik muhim o'rin tutadi, chunki innovatsion loyihalarni muvaffaqiyatli amalga oshirish va texnologik yangiliklarni joriy etish uchun global tajriba va resurslardan foydalanish zarur. Xalqaro hamkorlik bir nechta asosiy yo'nalishlarda amalga oshiriladi. Birinchidan, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik orqali mamlakat grantlar, texnik yordam va tajriba almashish imkoniyatlariga ega bo'ladi². BMT, Yevropa Ittifoqi, Xalqaro moliya institutlari va boshqa tashkilotlar bilan hamkorlik O'zbekistonning ilmiy va texnologik salohiyatini oshirishga xizmat qiladi. Ikkinchidan, ilmiy va akademik hamkorlik orqali universitetlar va ilmiy markazlar xalqaro universitetlar va tadqiqot institutlari bilan birgalikda loyihalar amalga oshiradi.

² O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. O'zbekistonning Innovatsion Rivojlanish Strategiyasi. Tashkent, 2019. 80 b.

“NAZARIY VA AMALIY FANLARDAGI USTUVOR ISLOHOTLAR VA ZAMONAVIY TA’LIMNING INNOVATSION YO’NALISHLARI”

Mexanizm	Tavsif	Izoh
Xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik	BMT, Yevropa Ittifoqi, Xalqaro moliya institutlari bilan loyihalar va dasturlar amalga oshiriladi	Grantlar, texnik yordam va tajriba almashish orqali mamlakat ilmiy va texnologik salohiyatini oshiradi
Ilmiy va akademik hamkorlik	Universitetlar va ilmiy markazlar xalqaro universitetlar va tadqiqot institutlari bilan birgalikda loyihalar olib boradi	Loyiha moliyalashtiriladi, texnologik yechimlar sinovdan o‘tadi va innovatsiyalar samarali joriy etiladi
Xalqaro grant va dasturlar	Innovatsion loyihalarni qo‘llab-quvvatlash uchun xalqaro moliyaviy resurslar jalb qilinadi	Startaplar va innovatorlar global bozor va ilmiy hamjamiyat bilan bog‘lanadi
Patent va intellektual mulk himoyasi	Patentlar, mualliflik huquqlari va sanoat namunalari orqali intellektual mulk himoyalani	WIPO va TRIPS kabi xalqaro bitimlar innovatorlarning huquqlarini bir nechta mamlakatda ta‘minlaydi
Investitsiyalar va texnologik transfer	Xorijiy investitsiyalar jalb qilinadi, yangi texnologiyalar import qilinadi va ishlab chiqarishga joriy etiladi	Innovatsion loyihalarni amalga oshirish samaradorligi oshadi, iqtisodiy rivojlanishga hissa qo‘shadi

Izoh: Jadval xalqaro hamkorlik mexanizmlarini bir qarashda tushunishga yordam beradi. Har bir mexanizm O‘zbekistonning innovatsion strategiyasida ilmiy va texnologik rivojlanishni ta‘minlash, startap va innovatorlarni qo‘llab-quvvatlash, shuningdek, global tajribadan foydalanish imkonini beradi³.

Bu hamkorlik ilmiy loyihalarni moliyalashtirish, texnologik yechimlarni sinovdan o‘tkazish va innovatsiyalarni joriy etishda samaradorlikni oshiradi. Uchinchidan, xalqaro grantlar va ilmiy dasturlar innovatsion loyihalarni qo‘llab-quvvatlashda muhim manba hisoblanadi. Ushbu dasturlar startaplar va innovatorlarni global bozor va ilmiy hamjamiyat bilan bog‘laydi hamda ularni rivojlanishga rag‘batlantiradi. Shuningdek, patentlar, mualliflik huquqlari va sanoat namunalari orqali intellektual mulkni xalqaro miqyosda himoya qilish ham hamkorlikning asosiy mexanizmlaridan biridir. WIPO va TRIPS kabi xalqaro bitimlar innovatorlarga o‘z huquqlarini bir nechta mamlakatda ta‘minlash imkonini beradi. Bundan tashqari, xalqaro hamkorlik texnologik transfer va investitsiyalarni jalb qilish imkonini yaratadi. Bu orqali yangi texnologiyalar import qilinadi, ishlab chiqarish jarayonlariga joriy etiladi va innovatsion loyihalar samarali amalga oshiriladi.

³ United Nations Development Programme (UNDP). Innovation and Technology for Sustainable Development. New York, 2021. 120 b.

INNOVATSION LOYIHALARDA XALQARO TAJRIBA

O'zbekistonning innovatsion rivojlanishida xalqaro tajriba muhim ahamiyatga ega. Innovatsion loyihalarni amalga oshirishda boshqa mamlakatlarning ilg'or texnologiyalari, ilmiy yondashuvlari va startap tizimlari o'rganiladi hamda joriy qilinadi. Bu tajriba mamlakatning ilmiy va texnologik salohiyatini oshirishga xizmat qiladi. Xalqaro tajriba orqali O'zbekiston innovatorlari va startap markazlari yangi texnologiyalarni sinovdan o'tkazadi, ilmiy tadqiqot metodlarini takomillashtiradi va loyihalarni global standartlarga moslashtiradi. Shu bilan birga, innovatsion loyihalarni moliyalashtirishda xalqaro grantlar, ilmiy dasturlar va investitsiya imkoniyatlari faol qo'llaniladi, bu esa loyihalarning samaradorligini oshiradi. Xalqaro tajriba shuningdek, patentlash va intellektual mulkni himoya qilish sohasida ham muhimdir. Boshqa mamlakatlarning ilg'or qonunchilik tizimlarini o'rganish orqali O'zbekiston o'z patent va mualliflik tizimini takomillashtiradi hamda innovatorlarining huquqlarini samarali himoya qiladi. Shu tarzda, xalqaro tajriba O'zbekistonning innovatsion loyihalarini global miqyosga olib chiqish, ilmiy va texnologik salohiyatni oshirish, startaplarni rivojlantirish va investitsiyalarni jalb qilishda asosiy vosita bo'lib xizmat qiladi⁴. Bu esa mamlakatning iqtisodiy rivojlanishi va raqobatbardoshligini mustahkamlashga yordam beradi.

XULOSA

O'zbekistonning innovatsion strategiyasida xalqaro hamkorlik mamlakatning texnologik va ilmiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Xalqaro tashkilotlar, universitetlar va tadqiqot institutlari bilan hamkorlik innovatsion loyihalarni amalga oshirish, grantlar va moliyaviy resurslarni jalb qilish, shuningdek, startap va ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash imkonini beradi. Xalqaro tajriba orqali mamlakat yangi texnologiyalarni joriy etadi, ilmiy tadqiqot metodlarini takomillashtiradi va patent hamda intellektual mulk himoyasi tizimini rivojlantiradi. Shu tarzda, xalqaro hamkorlik O'zbekistonning innovatsion strategiyasini global miqyosga olib chiqish, investitsiyalarni jalb qilish va startaplarni rivojlantirishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. Kelajakda strategiyani yanada samarali amalga oshirish uchun xalqaro hamkorlikni kengaytirish, innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash va kadrlar salohiyatini oshirish dolzarb vazifa bo'lib qoladi. Bu esa mamlakatning iqtisodiy rivojlanishi, ilmiy salohiyatining oshishi va global raqobatbardoshligining mustahkamlanishiga bevosita hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (REFERENCES)

1. World Intellectual Property Organization (WIPO). WIPO Intellectual Property Handbook. Geneva, 2020. 250 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. O'zbekistonning Innovatsion Rivojlanish Strategiyasi. Tashkent, 2019. 80 b.

⁴ European Union. Innovation Cooperation with Central Asia. Brussels, 2020. 95 b.

3. United Nations Development Programme (UNDP). Innovation and Technology for Sustainable Development. New York, 2021. 120 b.
4. European Union. Innovation Cooperation with Central Asia. Brussels, 2020. 95 b.
5. Maskus, K. E. Private Rights and Public Problems: The Global Economics of Intellectual Property. Peterson Institute for International Economics, 2000. 280 b.
6. Kur, A. International Intellectual Property Law: Cases and Materials. Cambridge University Press, 2018. 410 b.
7. Cornish, W., Llewelyn, D. Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights. Sweet & Maxwell, 2019. 600 b.